

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ
В УМОВАХ ВІЙНИ:
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,
12 грудня 2024 року*

Одеса
Фенікс
2024

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:

Андронов Ігор – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Подцерковний Олег – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

Харитонов Олена – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Харитонов Тетяна – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Мінченко Райса – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

Бабич Ірина – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Берназ-Лукавецька Олена – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

Матійко Микола – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Орзіх Юрій – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

Шамота Олександр – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

Ткаченко Катерина – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

УДК 347.1 : 341.9“364”(477)

Матеріали видано за авторською редакцією.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

Кокошко Олег Болеславович, ЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ТВАРИНОЮ	103
Кочіашвілі Альберт Давидович, НЕПЕРЕДБАЧУВАНІ ОБСТАВИНИ В ДОГОВІРНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	107
Перейман В'ячеслав Юрійович ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМОЕ МАЙНО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	110
Попов Євген Олександрович, ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ТА ОЗНАК ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	113
Романовський Денис Сергійович, РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЕВАКУАЦІЮ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ ..	117
Рябченко Вікторія Олександрівна, ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРАВО НА ОСВІТУ	119
Сауляк Руслан Володимирович, ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В СФЕРІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА	122
Стрілець Михайло Ігорович, ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ «ФРИЛАНСУ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ ПРАВОВОМУ ПОЛІ	125
Халдай Ілля Віталійович, ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ТА ГОСПОДАРСЬКИМ КОДЕКСАМИ УКРАЇНИ	128
Шайхет Олена Петрівна, ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	132

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Берназ Вікторія Петрівна ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДІЛУ СПІЛЬНОГО МАЙНА МІЖ ГРОМАДЯНАМИ УКРАЇНИ ТА ІНОЗЕМЦЯМИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ	136
---	-----

*Романовський Денис Сергійович,
аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія», адвокат*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЕВАКУАЦІЮ ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Війна та її наслідки неминуче впливають на майнові права людей по всій країні, адже створюють численні юридичні й соціальні проблеми, які люди похилого віку, як одна з найбільш соціально незахищених верств населення, часто не можуть вирішити самостійно через обмежені фізичні, фінансові й юридичні ресурси. Водночас правовий режим воєнного стану, введений в Україні 24.02.2022 року [1], безпосередньо породжує обмеження конституційних прав і свобод.

Тому, відповідно до статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» є можливість проведення заходів щодо примусової евакуації населення до безпечних районів. Проте відповідно до досліджень, вбачається суттєва кількість осіб похилого віку, що відмовляються від евакуації з місць бойових дій, або ж після евакуації повертаються до своїх домівок, в тому числі на окуповану територію. [2,3,4] На мою думку, ця проблема є однією із базових, яка впливає на майнові права людей похилого віку в період дії правового режиму воєнного стану. Право на відмову від евакуації передбачено Порядком проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841. Така відмова або повернення до зони бойових дій чи на тимчасово окуповані території може пояснюватись через ряд причин або їх сукупність, серед яких:

- емоційна прив'язаність до домівки людини похилого віку;
- страх перед невідомістю, адже евакуація може відбуватись до незнайомих місць, втрачається звичний спосіб життя;
- відсутність достатньої підтримки від держави, направленої на забезпечення базових потреб;
- необхідність доглядати своє майно через страх відсутності чіткого та дієвого механізму компенсації його втрати.

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 546 затверджено Порядок тимчасового переміщення (евакуації) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх по-

вернення за місцем постійного проживання (перебування), а в разі виїзду за межі України – в Україну, дія якого розповсюджується на відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання центрів надання соціальних послуг; геріатричні пансіонати; будинки-інтернати для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, спеціалізовані будинки для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, а до груп осіб, які можуть бути тимчасово переміщені (евакуйовані) відповідно до цього Порядку, зокрема належать особи похилого віку, особи з інвалідністю, які проживають в закладах або зараховані до них на цілодобове перебування, отримують соціальні послуги із стаціонарного догляду, паліативного догляду, підтриманого проживання. Даною постановою також передбачено право на відмову від евакуації повнолітніх дієздатних осіб та передбачено, що у разі якщо такими особами надано письмову відмову від їх евакуації, керівник закладу разом з обласною, Київською міською військовою адміністрацією вирішує питання щодо подальшого місця перебування таких осіб, проте жодного уточнення шляхів вирішення такого питання порядком не передбачено.

Необхідно також зазначити, що на даний час Міністерством соціальної політики України, з огляду на наявність потенціалу у вигляді приватного житла, пропонується створення «банку соціального житла», що має об'єднувати державний, приватний і міжнародний сектори для розв'язання житлових питань у соціальній сфері і дозволить надавати послуги підтриманого проживання або геріатричного догляду для людей похилого віку. [5]

Виходячи із вищезазначеного, можливо зробити висновок про необхідність подальшої роботи державних та приватних інституцій, направленої не тільки на удосконалення механізму евакуації, а на забезпечення подальшої підтримки евакуйованих.

Беззаперечно «стан війни неминуче тягне порушення (втрату, неможливість здійснення, обмеження) суб'єктивних прав та інтересів приватних осіб в районах ведення бойових дій, на тимчасово окупованих або нещодавно звільнених від окупації територіях тощо.» [6, с. 5] та звісно, на мою думку, захист майнових прав людей похилого віку є вкрай важливим завданням саме у контексті війни, адже люди похилого віку часто позбавлені можливості самостійно захищати свої права через фізичні обмеження,

відсутність доступу до правової допомоги, недостатню поінформованість про свої права тощо, тому тематика потребує більш поглибленого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. Доповідь Amnesty International. «У мене був дім»: Люди похилого віку в Україні та їхній досвід війни, переміщення і доступу до житла. URL: <https://www.amnesty.org.ua/cherez-vijnu-rosiyi-ukrayinczi-pohylogo-viku-poterpayut-vid-uskladnennyh-hvorob-i-braku-dostupnogo-zhytla-nova-dopovid-amnesty-international/>

3. Доповідь HelpAge International. «Досвід війни для людей старшого віку в Україні та їх залучення до гуманітарної реакції» URL: <https://www.helpage.org/wp-content/uploads/2023/05/Lost-the-life-Summary-Ukrainian.pdf>

4. Kyivpost. Понад 100 тисяч українців повернулися на окуповані Росією території URL: <https://www.kyivpost.com/uk/post/42789>

5. Урядовий портал. Евакуація людей з інвалідністю та похилого віку з прифронтових територій: зустріч Мінсоцполітики та представників міжнародних організацій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/evakuatsiia-liudei-z-invalidnistiu-ta-pokhyloho-viku-z-pryfrontovykh-terytorii-zustrich-minsotspolityky-ta-predstavnykiv-mizhnarodnykh-orhanizatsii>

6. Проблеми самозахисту приватних прав в умовах війни. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. URL: http://clj.nuoua.od.ua/archive/52/52_2024.pdf

Рябченко Вікторія Олександрівна,

аспірантка кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРАВО НА ОСВІТУ

Важливою місією для України є забезпечення прав найвразливішої категорії населення – дітей, оскільки майбутнє України цілком і повністю залежить від них, саме вони в майбутньому визначатимуть вектор розвитку суспільства. Кожен маленький українець чи українка потребує спеціального захисту та гарантування дотримання прав від